

Verantwoorde Veehouderij

Niet te veel stro op de vork nemen!

In de Nederlandse vleesvarkenshouderij wordt vrijwel geen stro gebruikt. Varkenshouders zien veel problemen rondom stroverstrekking en zijn daarom zeer terughoudend. Toch zouden verschillende partijen rondom de varkenshouderij (burgers, overheid, consumenten, dierenbeschermers, etc.) graag zien dat vleesvarkens in een bed van stro konden vertoeven. Het zou het welzijn van het dier en het imago van de sector wel eens sterk kunnen verbeteren, vinden zij. Maar varkenshouders laten zich niet dwingen!

Veel genoemde nadelen van strogebruik bij vleesvarkens zijn:

- ▶ Grotere kans op opstoppingen van de mestafvoer
- ▶ Grotere kans op hokbevuiling
- ▶ Stro verstrekken kost extra tijd
- ▶ Slechtere arbeidsomstandigheden voor de varkenshouder door stof
- ▶ Grotere kans op gezondheidsproblemen van de dieren door toxinen
- ▶ Stro kost geld

Naast deze nadelen vinden sommige varkenshouders stro ook gewoon niet passen in de huidige moderne varkenshouderij. Het heeft een wat 'soft' imago.

Gedagsbehoeften van het varken

Het varken heeft een aantal gedragsbehoeften die binnen de huidige gangbare vleesvarkenshouderij nauwelijks worden bevredigd. Het onvoldoende tegemoetkomen aan de behoefte aan foerageren (voedselzoekgedrag) en exploreren kan leiden tot staart- en oorbijten. Hierbij gebruiken de varkens hun hokgenoten om dit gedrag toch te kunnen uitvoeren. In de huidige vleesvarkenshouderij wordt dit probleem opgelost door de staarten van pasgeboren biggen te couperen. Het aanbieden van geschikt hokverrijkmateriaal kan dit soort beschadigd gedrag voorkomen. Met name stroverstrekken aan vleesvarkens biedt hierin kansen! Stro kan namelijk een groot aantal wezenlijke gedragsbehoeften van het dier vervullen, in het bijzonder foerageren en exploreren. Maar zoals gezegd vindt stroverstrekking bij vleesvarkens in de praktijk maar weinig opgang.

Kansen strogebruik

Met de genoemde nadelen in het achterhoofd is de vraag of er in de praktijk toch stro aan vleesvarkens verstrekt kan worden. Grote hoeveelheden stro verstrekken in de huidige gangbare varkenshouderij zal lastig zijn, maar door 'slim' kleinere hoeveelheden stro te verstrekken kan het welzijn van deze dieren al sterk

verbeteren. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat tweemaal daags een handjevol stro verstrekken op de dichte vloer al preventief werkt tegen staartbijten bij ongecoupeerde dieren.

Stro-innovaties uit de praktijk

De stroswing is een voorbeeld van hoe er in de praktijk al geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van stroverstrekking. De stroswing is een dikke ronde buis, gemonteerd in de hokafscheiding, die van bovenaf gevuld wordt met stro. De varkens kunnen het stro er aan de onderkant weer uithalen door de pijp al wroetend te laten slingeren. Door de stroswing in hoogte te verstellen kunnen de dieren er meer of minder makkelijk stro uit slingeren. Een simpel, goedkoop maar vooral ook praktisch systeem om kleine hoeveelheden stro aan vleesvarkens te verstrekken.

Verantwoorde Veehouderij

Een voorbeeld van 'slim' stro verstrekken in gangbare vleesvarkenshouderij

Tweemaal daags tijdens de controle een handjevol lang schoon stro midden op de dichte vloer gooien

Waarom is dit 'slim' stro verstrekken?

- ▶ Door tweemaal per dag een klein beetje stro (20-40 gr/dier/dag) te verstrekken houdt stro de interesse van de varkens vast (exploratie).
- ▶ Controle vroeg in de ochtend en laat op de middag vallen in de natuurlijke actieve perioden van het varken. Dit zijn dan ook bij uitstek de tijdstippen om te zorgen voor een stukje afleiding. Daarentegen zal stro verstrekken rond het middaguur juist de rustende dieren verstoren.
- ▶ Lang stro is voor de dieren bij uitstek geschikt om te manipuleren. Dit in tegenstelling tot fijngehakseld stro waar de dieren nauwelijks op kunnen bijten of kauwen. Een kleine hoeveelheid lang stro wordt door de dieren snel fijngekauwd, waardoor er maar een beperkt hoeveelheid stro in de put terecht komt. Lang stro heeft als bijkomend voordeel dat dit voor minder stof zorgt in vergelijking met fijngehakseld stro.
- ▶ Door stro van goede kwaliteit te verstrekken is de kans op schimmeltoxinen nihil.
- ▶ Door het stro midden op de dichte vloer te gooien, kunnen alle dieren er tegelijkertijd bij. Dit sluit aan bij de natuurlijke behoefte om gezamenlijk activiteiten uit te voeren. Beperkte toegang tot stro zal snel tot competitie en agressie leiden.

Kortom, de omgeving van de varkenshouders (burgers, overheid, consumenten, dierenbeschermers, etc.) zou graag zien dat varkenshouders ruimhartig stro gebruiken voor hun varkens. Maar dat stuit op bezwaren van varkenshouders. De omgeving moet de varkenshouders niet dwingen teveel stro op hun vork te nemen, dat bevordert de stro-afweer alleen maar, en werkt contraproductief.

Slim strogebruik is een voorbeeld van de werking van de wet van Pareto, de zogenaamde 80-20 regel: 80% van het effect met 20% van de moeite. Zoveel dat het dier er behoorlijk op vooruit gaat. En als er dan nog tekorten blijven voor de varkens? Die lossen we dan weer op een andere wijze op.

Conclusie

Door 'slim' stro verstrekken kunnen veel van de eerder genoemde nadelen tenietgedaan worden en wordt het welzijn van deze dieren sterk verbeterd.

Welzijn en stro

Het project 'Welzijn' (Programma 414 en 434) inventariseert en ondersteunt initiatieven uit de praktijk, waarbij welzijnsverbeteringen voor het varken samengaan met beheersing van de kostprijs. Ook strogebruik in de varkenshouderij is hierbij onder de loep genomen. Stroverstrekking bij dragende zeugen is een voorbeeld van een welzijnsverbetering die zelfs kostenbesparend werkt. Maar strotoepassing bij vleesvarkens, gespeende biggen en kraamzeugen is moeizaam. Strotoepassing is een uitdagende ontwerpdoelstelling. Stro is een belangrijk icoon van welzijnsverbetering, een voor het varken aantrekkelijk medium, maar een lastig in te passen substraat. De vraag dringt zich op of stroloze welzijnsvormen haalbaar en acceptabel zijn...

Fundamenteel onderzoek met model

In het project 'Hokverrijking voor varkens' uit Programma 434, wordt een hokverrijkingsmodel (RichPig) ontwikkeld. Met behulp van dit model kan een inschatting gemaakt worden van het welzijns effect van een breed scala aan verrijkingmaterialen voor de gespeende biggen of vleesvarkens. Want naast stro, zijn er nog vele andere verrijkingmaterialen, die in gangbare hokken gebruikt kunnen worden.

Meer info over welzijnsmodellering en hokverrijking:
marc.bracke@wur.nl en johan.zonderland@wur.nl

Projectgroep Werken aan Welzijn
Contactpersoon: Karel de Greef
tel: 0320-238258 e-mail: karel.degreef@wur.nl
Animal Sciences Group, Wageningen UR

